

Blogg 5/2024 (April)

På motbesök i Belgien för att bekanta oss med integrerat växtskydd

Nina Sevelius
Utvecklingschef för trädgårdsproduktion
Svenska lantbrukssällskapens förbund

Marja Kallela
Specialsakkunnig, trädgårds- och
specialväxtproduktion
ProAgria Etelä-Suomi



Finländska odlare och sakkunniga inom IPMWORKS-projektets observationsgårdar (Hub) gjorde ett motbesök (Cross visit) för att bekanta sig med bär- och grönsaksodlingen i belgiska Flandern. Belgiska och serbiska odlare och sakkunniga besökte Finland hösten 2022. IPMWORKS-projektet är ett Horizon2020-projekt som är finansierat av Europeiska kommissionen. Nätverket av europeiska observationsgårdar har som målsättning att främja ekonomiskt hållbara bekämpningsmetoder och att bygga ett nätverk av jordbrukare och sakkunniga inom Europa.

I Flandern odlas på cirka 12 % av åkermarken trädgårdsväxter, främst grönsaker och frukter. Dessutom odlas det en mindre mängd bär. De flesta bären i Flandern odlas i tunnlar eller växthus. En liten del röda vinbär odlades på friland, men de flesta vinbär odlas i tunnlar. Huvuddelen av bären odlas på Tabletop-bord eller i containrar. Det finns också lite markodling av jordgubbar i lätta tunnlar. Då har de en bra växtrotation och tunnlarna flyttas varje år. En av de odlare vi träffade, som också odlade jordgubbar i marken, hade en fyraårig växtrotation. I växtrotationen hade han potatis, kål och purjolök.

En bärödlare berättade att integrerad skadedjursbekämpning (IPM) på deras gård börjar med valet av sorter. Han noterade att även Flair, som odlas i Finland, är relativt motståndskraftig mot mjöldagg och är därför en av de sorter han föredrar. Vissa jordgubbsodlare producerar också sitt eget plantmaterial. De förökar äldre sorter som Elsanta själva. Alla bärödlare vi träffade konstaterade att Suzukiflugan (*Drosophila suzukii*) är ett stort problem idag, särskilt under höstproduktionen från och med augusti. Flugan kan lockas till mogna sötkörbär och sprids därifrån lätt vidare till andra mogna bär som jordgubbar och hallon. I Belgien finns det inget annat sätt att bekämpa Suzukiflugan än med fällor och god odlingshygien. Bladlöss kan ibland bli en stor utmaning i bärödlingar. I en växthusodling användes bankplantor för förebyggande biologisk bekämpning av bladlöss. Tillsammans med bankplantorna användes också skadedjursbekämpningsorganismer som parasitsteklar och gallmyggor.

Ett av de större skadedjuret, tamduvan eller stadsduvan, orsakar också stora skador på belgiska bärödlingar. Att hålla duvorna borta från bären är en stor utmaning för odlarna. Det är viktigt att förhindra deras inträde i tunnlarna med alla tillgängliga medel. I Belgien och även i andra delar av Europa är sammetsgetingen ett växande hot mot biodiversiteten. Särskilt hotade är tam- och vilda bin eftersom sammetsgetingen jagar dem som föda.

Förutom insekter äter de också bär och frukter som föda. Förekomsten av sammetsgetingar övervakas med fällor runt om i landet eftersom den klassificeras som en skadlig invasiv art över hela EU. Det finns inga bekräftade observationer av sammetsgetingar i Finland eller i våra närområden. Dock förekommer det släktingar till den som t.ex. den europeiska getingen (2,2–3,5 cm), eller bålgetingen (*Vespa crabro*). En vanlig art i Finland, stor hornstekel (*Urocerus gigas*), är mycket lik sammetsgetingen till utseendet och storleken, men är ofarlig för människor (vieraslaivit.fi).

Flera bärare berättade att i Belgien är Prestop 4B (samma produkt som Prestop Mix som finns till försäljning hos oss) inte längre tillgänglig för odlare för bekämpning av gråmögel. Registreringen av Prestop är fortfarande giltig i Belgien men av ekonomiska skäl är den inte längre tillgänglig. Vi undersökte saken med avseende på Finland, och Päivi Heino från Verdera/Lallemand berättade att denna förändring som inträffat i Belgien inte påverkar registreringen eller tillgängligheten av Prestop Mix i Finland eller andra nordiska länder där produkten fortfarande är registrerad. Produkten är viktig för integrerat växtskydd i finländska odlingar och användning av bin och humlor för bekämpning av gråmögel och kommer att fortsätta vara tillgänglig för odlarna som tidigare.

I Flandern pågick det vid slutet av mars lökupptagning. Därför handlade de flesta grönsaksdiskussionerna om purjolök och dess främsta kvalitetsproblem som är skador på de gröna bladen förorsakade av trips. Synliga skador på löken leder omedelbart till en sänkning av kvalitetsklassificeringen och därmed minskade intäkter för odlaren. När det gäller växtsjukdomar förekom också problem med rost, men det finns rostresistenta sorter, så rostproblemet är hanterbart med rätt val av sorter. För att bekämpa sjukdomar på löken används vanligtvis växtföljd där andra grödor som inkluderas är exempelvis majs och spannmål.

Det var planteringstid för zucchini i Belgien. Zucchini planteras vanligtvis i plast. Plasten var antingen nedbrytbar bioplast eller traditionell plast. Nedbrytbar film (Bioska) deltog i IPMWORKS-projektets belgiska odlingsexperiment. Odlare har vanligtvis upplevt nedbrytbara filmer som ett problem om de används under flera år i följd på samma fält, eftersom nedbrytningen av marktäckningsmaterialet på kort sikt inte är fullständig. Den största växtskyddsutmaningen för zucchini var mjöldagg, men som tur finns det några mjöldaggresistenta sorter tillgängliga.

På de belgiska gårdarna finns det många liknande utmaningar som på våra gårdar när det gäller integrerat växtskydd. Det är viktigt att komma ihåg de grundläggande principerna och förebyggande åtgärder; odling- och skördehygien, sortval, optimala växtförhållanden samt övervakning av skadedjur och kontrollresultat, vilket gör det möjligt att fatta beslut om integrerat växtskydd med hjälp av mångsidiga bekämpningsmetoder och kemiska växtskyddsmedel så lite som möjligt.

